

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
الهِیْ اَنْطَقْتَنِیْ بِالْهَدٰی وَ الْهَمْنِیْ التَّقْوٰی

خلاصه جلسه قبل

- دلیل افرینش: زیرا خود خداوند تبارک و تعالی به عنوان هدف عالی خلقت انسان و هدف نهایی کمال انسان، مطرح است.
- وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَلَئِن قُلْتُمْ إِنَّا لَنَكْفُرُ بِمَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ سوره 11, آیه 7 (احسن عملا خواسته شده نه اكثر عملا)
- إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ (٤)
- بازگشت همه شما به سوي او است خداوند وعده حقي فرموده، او خلقي را آغاز کرد سپس آنها را باز مي‌گرداند، تا کسانی را که ایمان آوردند و عمل صالح انجام دادند به عدالت جزا دهد و برای کسانی که کافر شدند نوشیدنی از مایع سوزان است و عذاب دردناکی بخاطر آنکه کفر می‌ورزیدند. (٤)
- عمل اندوخته و سرمایه ابدی انسان (ره توشه) **ظهور، تجسم عمل و بازگشت عمل به انسان در آخرت (عمل انسان همدم همیشگی انسان)**

- **يُوفِّ إِلَيْكُمْ** لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ
- مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ (٧) پس هر که هموزن ذره‌ای نیکی کند [نتیجه] آن را خواهد دید (٧)
- وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ (٨) و هر که هموزن ذره‌ای بدی کند [نتیجه] آن را خواهد دید (٨)
- يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا وَيَحْذَرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ
- وَوَضِعَ الْكِتَابِ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا مَالِ هَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظُنُّ رَبُّكَ أَحَدًا **سوره: الكهف آیه: 49**
- وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ (٦١) در هیچ حال (و اندیشه‌ای) نیستی و هیچ قسمتی از قرآن را تلاوت نمی‌کنی، و هیچ عملی را انجام نمی‌دهی مگر اینکه ما ناظر بر شما هستیم در آن هنگام که وارد آن می‌شوید، و هیچ چیز در زمین و آسمان از پروردگار تو مخفی نمی‌ماند، به اندازه سنگینی ذره‌ای و نه کوچکتر از آن و نه بزرگتر از آن، مگر اینکه (همه آنها) در کتاب آشکار (و لوح محفوظ علم خداوند) ثبت است. (٦١)

خلاصه جلسه قبل

• همه مالکیت های دنیوی فنا می شوند اما مالک انسان بر عمل خودش همیشگی است.

• وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنْتُمْ بَرِيئُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ (۴۱)

• و اگر تو را تکذیب کردند بگو: عمل من برای من، و عمل شما برای شما، شما بیزارید از آنچه من می‌کنم، و من بیزارم از آنچه شما انجام می‌دهید. (۴۱)

• وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى (۳۹)

• و اینکه برای انسان جز حاصل تلاش او نیست (۳۹)

• وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَى (۴۰)

• و [نتیجه] کوشش او به زودی دیده خواهد شد (۴۰)

• ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَى (۴۱)

• سپس هر چه تمامتر وی را پاداش دهند (۴۱)

خلاصه جلسه قبل

- **حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا**
- با خروج روح و آشکار شدن تمام حقایق، او جایگاه خود و اعمال خود و عاقبت خود و حقیقت اشیاء و شدت خسارت و وسعت اشتباه و کیفیت وحشتناک خطای خود را کاملا می بیند
- و می گوید: **ربنا ابصرنا و سمعنا فارجعنا نعمل صالحا انا موقنون**؛ پروردگارا دیدیم و شنیدیم، ما را بازگردان تا کار شایسته کنیم چرا که ما یقین آوردیم (سجده آیه ۱۲)
- **وَهُمْ يَصْطَرُخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ**

• نمی توان توصیف کرد که آنها به چه بلایی گرفتار شدند

- به تعبیر امیرالمومنین: فغیر موصوف ما نزل بهم؛ یعنی نمی توان توصیف کرد که آنها به چه بلایی گرفتار شدند (نهج البلاغه؛ خ 109) حضرت امیر با اینکه امیر بیان است ولی حال آنها را غیر قابل توصیف می داند.
- فردی که زندگی خود را با اشتباه سپری کرده حاضر است دنیا و مافیها را فدیة بدهد تا او یک لحظه به این دنیا بیاید، چون آنجا می فهمد که در یک لحظه دنیا، می توان قیامت برپا کرد اما اجازه نمی دهند و می گویند: و لات حين مناص؛ (چه سود) که زمان، زمان فرار نبود. (سوره ص آیه ۳)

خلاصه جلسه قبل

• شاهدان اعمال

• خداوند

• پیامبران، مومنین، فرشتگان، زمین، گوش، چشم، پوست، زبان و دست و پا

• « أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى » مگر ندانسته که خدا می بیند؛ آیه 14 سوره علق

• اتَّقُوا مَعَاصِيَ اللَّهِ فِي الْخَلَوَاتِ فَإِنَّ الشَّاهِدَ هُوَ الْحَاكِمُ «یعنی اینکه: از نافرمانی خدا در خلوت ها بپرهیزید، زیرا همان که گواه است، داورى کند

• «وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا» (آیه 41 سوره نساء)

• اعضاؤکم شهوده ، و جوارحکم جنوده ، و ضمائرکم عیونه ، و خلواتکم عیانه

• با جنود خدا به جنگ با خدا نروید

• (لِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ)

خلاصه جلسه قبل

• ثبت گفتار انسان

• **يَوْمَئِذٍ يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُا الرَّسُولَ لَوْ تُسَوَّىٰ بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ** اللَّهُ حَدِيثًا (۴۲)

• آن روز کسانی که کفر ورزیده اند و از پیامبر [خدا] نافرمانی کرده اند آرزو می کنند که ای کاش با خاک یکسان می شدند و از خدا هیچ سخنی را پوشیده نمی توانند داشت (۴۲)

• **مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ** (ق-18)

• انسان هیچ سخنی را بر زبان نمی آورد مگر اینکه همان دم، فرشته‌ای مراقب و آماده برای انجام مأموریت (و ضبط آن) است

• **إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ** (۱۵)

• آنگاه که از زبان یکدیگر (تهمت را) می‌گرفتید و با آنکه علم نداشتید دهان به دهان می‌گفتید و این را ساده و کوچک می‌پنداشتید در حالی که آن نزد خدا بزرگ است.

• عمل انسان مکتوب می شود

• **إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ وَكُلِّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ** (۱۲) (یس)

• آری ما مییم که مردگان را زنده می سازیم و آنچه را از پیش فرستاده اند با آثار [و اعمال]شان درج می کنیم و هر چیزی را در کارنامه ای روشن برشمرده ایم (۱۲)

• **فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ** ﴿۹۴﴾

• پس هر که کارهای شایسته انجام دهد و مؤمن [هم] باشد برای تلاش او ناسپاسی نخواهد بود و ما مییم که به سود او ثبت می‌کنیم

خلاصه جلسه قبل

- وَوَضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا مَالِ هَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا **سوره : الكهف آیه : 49**

عمل انسان در قیامت ظهور و حضور پیدا میکند و خود عمل جزای انسان است (آنچه در دنیا بکاری در آخرت همان را میدروی)

- وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا

• وزن کشی اعمال

- انسان از درون و بیرون کاملاً تحت نظر است و همه اعمال او ثبت می شود.

- اثر تربیتی نظارت

- با خیرات خود در راه خدا به ما محبت کنید

- ان الیوم عمل و لا حساب و غدا حساب و لا عمل

جزای عمل در دنیا (اثر وضعی)

ربا و خوردن مال مردم	نَجَزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنِ بِآيَاتِ	عقوق الوالدين
کم فروشی	اسْتُهُزِي بِرُسُلِ	
بخل	تکذیب انبیاء	فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ
کفران نعمت	ظلم الجحود الكفر	اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ
أَفْتُوْمُنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضِ	تکذیب آیات و مخالفت با اوامر الهی	
	الاعراض الاستهزاء اتهام سحر به پیامبران	مَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي
أَنْ تَشِيْعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا		مَنْعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَى فِي خَرَابِهَا

کفران نعمت

• شکر واقعی همان شکر عملی است نه شکر زبانی

پیامبر اکرم (ص)

- 9- ثَلَاثَةٌ مِنَ الذُّنُوبِ تُعَجَّلُ عُقُوبَتُهَا وَ لَا تُؤَخَّرُ إِلَى الْآخِرَةِ: عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ، وَ الْبَغْيُ عَلَى النَّاسِ، وَ كُفْرُ الْأَحْسَانِ.
- (أمالی طوسی: ج 1، ص 13، بحار الأنوار: ج 70، ص 373، ح 7)
- عقاب و مجازات سه دسته از گناهان زودرس است و به قیامت کشانده نمی شود: ایجاد ناراحتی برای پدر و مادر، ظلم در حق مردم، ناسپاسی در مقابل کارهای نیک دیگران.

أَفْتُومِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضِ

• ثُمَّ أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظَاهِرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِنْ يَأْتُوكُمْ أُسَارَى تُفَادُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجَهُمْ **أَفْتُومِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضِ** فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَى أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ (٨٥)

• [ولی] باز همین شما هستید که یکدیگر را می کشید و گروهی از خودتان را از دیارشان بیرون می رانید و به گناه و تجاوز بر ضد آنان به یکدیگر کمک می کنید و اگر به اسارت پیش شما آیند به [دادن] فدیة آنان را آزاد می کنید با آنکه [نه تنها کشتن بلکه] بیرون کردن آنان بر شما حرام شده است آیا شما به پاره ای از کتاب [تورات] ایمان می آورید و به پاره ای کفر می ورزید پس جزای هر کس از شما که چنین کند جز خواری در زندگی دنیا چیزی نخواهد بود و روز رستاخیز ایشان را به سخت ترین عذابها باز برند و خداوند از آنچه می کنید غافل نیست (٨٥)

- تسامح و تساهل
- اسلام فقهاتی

بُخْل

- ... وَ مَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ » (الحشر، 9)
و کسانی که خداوند، آن‌ها را از بخل و حرص نفس خویش بازداشته، رستگارند.

- « وَ أَمَّا مَنْ بَخِلَ وَ اسْتَغْنَى / وَ كَذَّبَ بِالْحُسْنَى / فَسَنُيَسِرُهُ لِلْعُسْرَى » (اللیل، 10 و 9 و 8)
اما هرکس بخل ورزید و طلب بی نیازی کرد و نیکویی را تکذیب کرد، سپس کار را بر او دشوار می‌کنیم.

- إِيَّاكُمْ وَ الشُّحَّ فَإِنَّمَا هَلَاكُ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِالشُّحِّ أَمَرَهُمْ بِالْبُخْلِ فَبَخِلُوا وَ أَمَرَ هُمْ بِالْقَطِيعَةِ
فَقَطَعُوا وَ أَمَرَ هُمْ بِالْفُجُورِ فَفَجَرُوا؛

- از حرص بپرهیزید که پیشینیان شما در نتیجه حرص هلاک شدند، حرص آنها را به بخل و اداری کردن و بخیل شدند. به قطع رحم و اداری کردن و قطع رابطه کردند با خویشاوندان. به بدی و اداریشان کرد و بدکار شدند. نهج الفصاحه ص

- أَنَا أَدِيبُ اللَّهِ وَ عَلِيٌّ أَدِيبِي أَمْرَنِي رَبِّي بِالسَّخَاءِ وَ الْبِرِّ وَ نَهَانِي عَنِ الْبُخْلِ وَ الْجَفَاءِ وَ مَا شَيْءٌ أَبْغَضَ إِلَيَّ
اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِنَ الْبُخْلِ وَ سُوءِ الْخُلُقِ وَ إِنَّهُ لَيُفْسِدُ الْعَمَلَ كَمَا يُفْسِدُ الْخَلُّ الْعَسَلَ.

- من ادب آموخته خدا هستم و علی، ادب آموخته من است. پروردگارم مرا به سخاوت و نیکی کردن فرمان داد و از بخل و سختگیری بازماند. در نزد خداوند عزوجل چیزی منفورتر از بخل و بد اخلاقی نیست. بد اخلاقی، عمل را ضایع می‌کند، آن‌سان که سرکه عسل را.

داستان صاحبان باغ که بخل ورزیدند القلم

- **إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ (۱۷)**
- ما آنان را همان گونه که باغداران را آزمودیم مورد آزمایش قرار دادیم آنگاه که سوگند خوردند که صبح برخیزند و [میوه] آن [باغ] را حتما بچینند (۱۷)
- **وَلَا يَسْتَنْتُونَ (۱۸)**
- و[لی] ان شاء الله نگفتند (۱۸) «... از تعبیر» لایستثنون (و برای مستمندان چیزی فرو نگذارند) بر می آید که این کار ناشی از نیاز نبود، بلکه ناشی از بخل و ضعف ایمان آن ها بود. (مکارم شیرازی، 24/394)
- **فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ (۱۹)**
- پس در حالی که آنان غنوده بودند بلایی از جانب پروردگارت بر آن [باغ] به گردش در آمد (۱۹)
- **فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ (۲۰)**
- و [باغ] آفت زده [و زمین بایر] گردید (۲۰)
- **فَتَنَادُوا مُصْبِحِينَ (۲۱)**
- پس [باغداران] بامدادان یکدیگر را صدا زدند (۲۱)
- **أَنْ اَعْدُوا عَلَيَّ حَرْبِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَارِمِينَ (۲۲)**
- که اگر میوه می چینید بامدادان به سوی کشت خویش روید (۲۲)
- **فَانْطَفُوا وَهُمْ يَتَخَفَتُونَ (۲۳)**
- پس به راه افتادند و آهسته به هم می گفتند (۲۳)
- **أَنْ لَا يَدْخُلْنَهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ (۲۴)**
- که امروز نباید در باغ بینوایی بر شما در آید (۲۴)

داستان صاحبان باغ که بخل ورزیدند

- وَغَدَوْا عَلَىٰ حَرْدٍ قَادِرِينَ (۲۵)
- و صبحگاهان در حالی که خود را بر منع [بینوایان] توانا می دیدند رفتند (۲۵)
- فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَالُّونَ (۲۶)
- و چون [باغ] را دیدند گفتند قطعاً ما راه گم کرده ایم (۲۶)
- بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ (۲۷)
- [نه] بلکه ما محرومیم (۲۷)
- قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ (۲۸)
- خردمندترینشان گفت آیا به شما نگفتم چرا خدا را به پاکی نمی ستایید (۲۸)
- قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ (۲۹)
- گفتند پروردگارا تو را به پاکی می ستاییم ما واقعا ستمگر بودیم (۲۹)
- فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ (۳۰)
- پس بعضی‌شان رو به بعضی دیگر آوردند و همدیگر را به نکوهش گرفتند (۳۰)
- قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طَاغِينَ (۳۱)
- گفتند ای وای بر ما که سرکش بوده ایم (۳۱)
- عَسَىٰ رَبُّنَا أَنْ يُبَدِّلَنَا خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ (۳۲)
- امید است که پروردگار ما بهتر از آن را به ما عوض دهد زیرا ما به پروردگارمان مشتاقیم (۳۲)
- كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَالْعَذَابُ الْأَخْرَىٰ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ (۳۳)
- عذاب [دنیا] چنین است و عذاب آخرت اگر می دانستند قطعاً بزرگتر خواهد بود (۳۳)

چرا مسلمانان در جوامع اسلامی گرفتاری‌ها و مشکلات عدیده‌ای دارند و بالعکس غیرمسلمانان و گنهکاران در رفاه و آسایش بسر می‌برند؟

• «وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ ...» (اگر مردمی که در شهرها و آبادی‌ها زندگی دارند ایمان بیاورند و تقوی پیشه کنند برکات آسمان و زمین را بر آنها می‌گشائیم...)

با توجه به آیه شریفه این سؤال مطرح می‌شود که اگر ایمان و تقوا موجب نزول انواع برکات الهی است چرا مشاهده می‌کنیم ملت‌های غیرمسلمان بی‌ایمانی را که غرق ناز و نعمتند؟
پاسخ :

1- ثروت و رفاه را دلیل بربرکت و خوشبختی نیست.

اگر به درون این جوامع نفوذ کنیم و دردهای جانکاهی که روح و جسم آنها را درهم می‌کوبد از نزدیک ببینیم قبول خواهیم کرد که بسیاری از آنها از بیچاره‌ترین مردم روی زمین هستند،

• پیشرفت نسبی دنیوی، نتیجه بکار بستن اصولی همانند صداقت، کوشش و تلاش و نظم و حس مسئولیت است که در متن تعلیمات انبیا و اسلام قرار دارد.

چرا مسلمانان در جوامع اسلامی گرفتاری‌ها و مشکلات عدیده‌ای دارند و بالعکس غیرمسلمانان و گنهکاران در رفاه و آسایش بسر می‌برند؟

- 2- اما اینکه گفته می‌شود چرا جوامعی که مسلمان بوده و دارای ایمان و پرهیزگاری هستند عقب مانده‌اند
- اگر منظور از ایمان و پرهیزگاری تنها ادعای اسلام و ادعای پایبند بودن به اصول تعلیمات انبیا بوده باشد، قبول داریم چنین افرادی عقب مانده‌اند،
- ولی می‌دانیم حقیقت ایمان و پرهیزگاری چیزی جز نفوذ آن در تمام اعمال و همه شئون زندگی نیست، و این امری است که با ادعا تأمین نمی‌گردد. **با نهایت تأسف** امروز اصول تعلیمات اسلام و پیامبران خدا در بسیاری از جوامع اسلامی متروک یا نیمه متروک مانده است و چهره این جوامع، چهره مسلمانان راستین نیست.
- **اسلام دعوت به پاکی و درستکاری و امانت و تلاش و کوشش می‌کند**
- اما در عمل کو آن امانت و تلاش و صداقت؟ ا
- اسلام دعوت به علم و دانش و آگاهی و بیداری می‌کند اما در مقام عمل کو آن علم و آگاهی سرشار؟ اسلام دعوت به اتحاد و فشرده‌گی صفوف و فداکاری می‌کند،
- آیا برآستی این اصل بطور کامل در جوامع اسلامی امروز حکم فرما است و با این حال عقب مانده‌اند؟! بنابراین باید اعتراف کرد اسلام چیزی است و ما مسلمانان در مقام عمل و رفتار چیز دیگر.

برکت

- در برکت **زیادی**، **همیشگی** و **قداست و خیر** وجود دارد.
- در معنای برکت سه اصل است. به چیزی می‌گویند برکت دارد که هم **زیاد** باشد، هم **همیشگی** باشد و هم **مقدس و خیر** باشد.
- (موجب آرامش می‌شود لآخوف علیهم و لا یحزنون)
- برکه، برکت، بارک، مبارک، تبرک
- برکه یعنی جایی که خیر جمع می‌شود، چون آب خیر است، به آن برکه می‌گویند.
- آدم هست که يك بچه دارد از بچهایش خیر می‌بیند. آدم هست ده تا بچه دارد ولی از هیچ کدام خیر نمی‌بیند.

خداوند به ده چیز در قرآن اشاره کرده و گفته است که مبارك است و برکت دارد

1. تقوا
2. قرآن و تلاوت قرآن
3. توجه به عدالت
4. گاهی برکت به زمان است. «لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ» (قدر/3) قرآن می‌گوید: شب قدر از هزار ماه بهتر است. «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ» (دخان/3)
5. گاهی وجود آدم‌ها مبارك است. «وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ» (مریم/31) بعضی از اولیای خدا می‌گفتند: خدایا به وجود من برکت بده.

مواردی که برکت را از بین می‌برد

- ۱- خیانت 2- سرقت 3- شرب خمر 4- زنا 5- قسم 6- کَلک 7- گناه و دوری از عالم ربانی

وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ
لِبُيُوتِهِمْ سُقْفًا مِّنْ فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ

• و اگر نبود که مردم یکسره و يك دست (کافر) می شدند، برای خانه های کسانی که به خدای رحمن کفر می ورزند، سقف هایی از نقره قرار می دادیم و نیز نردبان هایی که بر آنها بالا روند.

• ثروت، نشانه ی **لاخوف عليهم و لا يحزنون** نیست. «لجعلنا لمن يكفر بالرحمن لبيوتهم سقفاً من فضة»

• فَلَا تُعْجِبُكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ
وَهُمْ كَافِرُونَ (۵۵)

• اموال و فرزندان شان تو را به شگفت نیاورد جز این نیست که خدا می خواهد در زندگی دنیا به وسیله اینها عذابشان کند و جان شان در حال کفر بیرون رود (۵۵)

دیدگاه یهودیان به قارون

• إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءُ بِالْعُصْبَةِ أُولِي الْقُوَّةِ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ

• قارون از قوم موسی بود و بر آنان ستم کرد و از گنجینه ها آن قدر به او داده بودیم که کلیدهای آنها بر گروه نیرومندی سنگین می آمد آنگاه که قوم وی بدو گفتند شادی مکن که خدا شادی کنندگان را دوست نمی دارد (۷۶)

• فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ (۷۹)

• پس [قارون] با کوكبه خود بر قومش نمایان شد کسانی که خواستار زندگی دنیا بودند گفتند ای کاش مثل آنچه به قارون داده شده به ما [هم] داده می شد **واقعا او بهره بزرگی [از ثروت] (و سعادت بزرگ) دارد (۷۹)**

• وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ تَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلَقَّاها إِلَّا الصَّابِرُونَ (۸۰)

• و کسانی که دانش [واقعی] یافته بودند گفتند وای بر شما برای کسی که گرویده و کار شایسته کرده پاداش خدا بهتر است و جز شکیبایان آن را نیابند (۸۰)

دیدگاه یهودیان به قارون

• فَخَسَفْنَا بِهِ وَبَدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ
آنگاه [قارون] را با خانه اش در زمین فرو بردیم و گروهی نداشت که در برابر [عذاب] خدا او را یاری کنند و [خود نیز] نتوانست از خود دفاع کند (۸۱)

• وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَكَانَ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ
لَوْلَا أَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا وَيَكَانَهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ (۸۲)

• و همان کسانی که دیروز آرزو داشتند به جای او باشند صبح می گفتند وای مثل اینکه خدا روزی را برای هر کس از بندگانش که بخواهد گشاده یا تنگ می گرداند و اگر خدا بر ما منت ننهاده بود ما را [هم] به زمین فرو برده بود وای گویی که کافران رستگار نمی گردند (۸۲)

• تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجَعُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ
(۸۳)

• آن سرای آخرت را برای کسانی قرار می دهیم که در زمین خواستار برتری و فساد نیستند و فرجام [خوش] از آن پرهیزگاران است (۸۳)

• مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (۸۴)

• هر کس نیکی به میان آورد برای او [پاداشی] بهتر از آن خواهد بود و هر کس بدی به میان آورد کسانی که کارهای بد کرده اند جز سزای آنچه کرده اند نخواهند یافت (۸۴)

وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ

- يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ (۷)
- از زندگی دنیا ظاهری را می شناسند و حال آنکه از آخرت غافلند (۷)

• إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمْ مِلءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوْ افْتَدَىٰ بِهِ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَّاصِرِينَ (۹۱)

- در حقیقت کسانی که کافر شده و در حال کفر مرده اند اگر چه [فراخنای] زمین را پر از طلا کنند و آن را [برای خود] فدیة دهند هرگز از هیچ يك از آنان پذیرفته نگردد آنان را عذابی دردناک خواهد بود و یاورانی نخواهند داشت (۹۱)

دنیا هدف نیست

• حضرت علی(ع) در نهج البلاغه

• «الدنیا خلقت لغيرها و لم تخلق لنفسها» دنیا برای رسیدن به آخرت آفریده شد، نه برای رسیدن به خود دنیا